

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1938 kl. 3 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om
förbud mot förtyngning av hudar och skinn.*

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 220 av herr *Persson* i Vinberg har hemställts, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t låter verkställa utredning om och i vad mån förbud mot förtyngning av hudar och skinn kan vinna tillämpning samt att Kungl. Maj:t med ledning av utredningen vidtager de åtgärder som anses erforderliga.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttrande över motionen från Sveriges slakteriförbund och svenska garveriidkareföreningen.

Ärendets tidigare behandling: I skrivelse den 30 oktober 1936 till chefen för jordbruksdepartementet har internationella garveriidkareföreningen, med säte i London, fäst uppmärksamheten på vissa åtgärder, som föreningen ansåge böra vidtagas till förhindrande av kvalitetsförsämring m. m. beträffande skandinaviska hudar och skinn.

Enligt föreningens erfarenhet hade kvaliteten och behandlingen av svenska hudar försämrats under de senaste åren. Bland annat anmärktes mot hudarnas otillfredsställande rendement, d. v. s. de saltade hudarnas innehåll av effektivt lädermaterial. Härom anfördes följande:

»Skandinaviska hudar, särskilt de svenska, hade åtnjutit stort anseende såväl för sin goda kvalitet som för de metoder, som kommit till användning vid urval och skötsel av desamma. Visserligen vore hudarna behäftade med vissa natur- och andra defekter, men torde dessa genom lämpliga åtgärder kunna elimineras. Tyvärr hade emellertid under de två eller tre sista åren en tendens till försämring visat sig, såväl beträffande kvaliteten som behandlingen av hudarna. En rå hud vore en produkt, som vore underkastad ständiga förändringar i vikt beroende på olika omständigheter såsom fuktighetsgrad, saltning etc. Med hänsyn härtill krävdes både erfarenhet och omdöme då fråga vore att bedöma, huruvida en hud blivit riktigt vägd, och vore det av den största betydelse, att de personer, som vore ansvariga för vägningen, noga undersökte, att hudarna befunne sig i god kondition ävensom att vägningen utfördes med den största noggrannhet. Varje hud, som saltades i färskt tillstånd, underginge en viktförlust. Om huden

vore behandlad på det sätt, som föreskrevs, kunde garvaren tämligen exakt uppskatta denna viktförlust. Om emellertid huden före vägningen saltats för mycket eller tillförts för mycket vatten, bleve viktförlusten mycket mindre än under normala förhållanden. Resultatet bleve, att rendementet (utbytet) av sådana hudar vid läderfabrikationen avsevärt sjönk. Det hade rapporterats från föreningens medlemmar i olika länder, att rendementet på svenska hudar och skinn under de senare åren minskat med 8—10 %. Detta visade enligt föreningens mening nödvändigheten för svenska säljare att tillse, att hudarna och skinnen vore rätt behandlade och i riktig kondition utan för mycket salt och fuktighet, innan de vägdes före avsändandet till köparen.»

Över skrivelsen ifråga införskaffades yttrande från lantbruksstyrelsen, som därvid bifogade yttrande av svenska garveriidkareföreningen.

Skrivelsen föranledde ingen annan åtgärd än att avskrifter av densamma ävensom av berörda yttranden översändes till Sveriges slakteriförbund och svenska hudexportföreningen, varjämte underrättelse härom den 18 september 1937 meddelades internationella garveriidkareföreningen.

Sveriges slakteriförbund har i sitt yttrande till utskottet anfört följande:

»Chefens för jordbruksdepartementet meddelande i saken till internationella garveriidkareföreningen instämma vi uti och anse, att lagliga åtgärder icke äro lämpliga utan i stället upplysning och propaganda.

Beträffande föreskrifter för hudarnas behandling efter slakten (saltning för konservering) har förbundet fritt ställt till sina medlemmars förfogande sakkunnig fackman, som givit instruktioner om hur det bör förfaras för att få förstklassig konservering. Förbundet har icke från någon köpars sida fått meddelande om att någon slakteriförening tillämpar i motionen påstått förfaringssätt. Skulle så eventuellt vara fallet, äro vi förvissade om att vederbörande förening erhåller motsvarande lägre priser för de råhudar, som ej behandlats på rätt sätt, ty köparna — i detta fall erfarna hudgrossister — kontrollera alla leveranser med egna mottagare och få därvid mycket snabbt reda på, om oriktigt förfaringssätt användes, som i så fall justeras med motsvarande lägre priser.

Det i motionen påpekade förfaringssättet med förtyngning medelst vatten och sand är naturligtvis fullständigt förkastligt. Bästa sättet att få bort dylik oskick är, att hudgrossisterna och garveriidkareföreningen utarbeta instruktioner hur man bör förfara för att hudarna skola betinga gällande hudnotering, samt poängtera att för oriktig behandling betalas motsvarande lägre priser. Härigenom komma de rätt behandlade hudarna säkert att betalas bättre än hittills, varigenom den åsyftade kvalitetsförbättringen bäst säkerställles.

Med hänvisning till ovanstående anse vi det icke lämpligt, att lagstiftning på området kommer till stånd.»

Svenska garveriidkareföreningen har i yttrandet till utskottet anfört bland annat följande:

»Enligt föreningens mening är en förbättring möjlig att ernå genom att återförsäljarna noggrant tillse, att hudarna äro rätt behandlade och i riktig kondition — utan för mycket salt och fuktighet — innan de vägas före avsändandet till köparen. Tidigare hava några regler i ämnet icke funnits

men har internationella garveriidkareföreningen numera fastställt enhetliga bestämmelser beträffande såväl behandlingen som sorteringen av hudar. Dessa bestämmelser hava nyligen varit föremål för förhandlingar mellan representanter för svenska garveriidkareföreningen och de svenska hudhandlarna och har därvid överenskommelse träffats om att desamma skola i fortsättningen tillämpas inom hudhandeln. Båda organisationerna hava gått i författning om att giva bestämmelserna största möjliga spridning.

Föreningen vill i detta sammanhang bringa till utskottets kännedom, att föreningen genom i olika former bedriven upplysningsverksamhet söker propagera för en förbättring av hudmaterialet även i andra avseenden. I samarbete med internationella garveriidkareföreningen har föreningen i syfte att utfå största möjliga värde av hudarna fastställt en standard för renskärning av hudar, som föreningen strävar att få allmänt tillämpad vid slakthusen i landet. Föreningen har vidare sökt fästa kreatursägarnas uppmärksamhet på de mycket allvarliga skador, som förorsakas hudarna genom användning av taggtråd för inhägnad, genom bristande stallhygien samt icke minst av nötbromsen. Föreningen har för avsikt att göra framställning om anslag av statsmedel för översättning och omarbetning av en av internationella garveriidkareföreningen utgiven broschyr till en för svenska förhållanden lämpad propagandaskrift, som vore avsedd att i främsta rummet rikta sig till kreatursägarna samt att tjänstgöra såsom vägledning vid undervisningen i lantbruksskolor och dylika läroanstalter.

Man torde kunna räkna med att de bestämmelser för handeln med svenska hudar och skinn, för vilka ovan redogjorts, skola verka i riktning mot en förbättring av de av motionären påtalade förhållandena. Även om föreningen helt instämmer i syftet med den ifrågavarande motionen, anser föreningen därför att man lämpligen bör avvakta resultatet av de vidtagna åtgärderna, innan den av motionären ifrågasatta vägen anlitas, så mycket mera som det torde komma att stöta på mycket stora svårigheter att på ifrågavarande område fastställa effektiva lagbestämmelser.»

Strafflagens hithörande bestämmelser: 22 kapitlet om bedrägeri och annan oredlighet.

Det förfarande, som påtalas i föreliggande motion, innebär ett försämrande av varans kvalitet dels genom utökning av dess värdelösa beståndsdelar (salt och vatten) och dels genom tillsättning av främmande ämnen (mineralsalter eller andra för hudens konservering icke erforderliga beståndsdelar).

Enligt 22 kap. 13 § *strafflagen* straffas med böter eller fängelse den, som säljer eller annorledes mot vederlag föryttrar ont för gott, mångt för omängt eller det, varuti han vet fel vara, utan att sådant uppenbara.

Rörande sagda stadgandes tolkning må framhållas, att därigenom straffas föryttring av vara, behäftad med sådant fel, som angives i paragrafen, vare sig det är vid försäljning av bestämt gods eller vid leveransavtal, samt att ifrågavarande förfaringssätt är straffbart, även om köparen eller annan mottagare icke lidit påvisbar ekonomisk förlust. Beträffande brottets subjektiva sida anmärkes, att det är tillräckligt, att säljaren förtiger felet. Det är sålunda för straffbarhet icke nödvändigt, att säljaren lämnar positivt oriktig uppgift om varans beskaffenhet. Säljaren går dock fri från straffpåföljd, om köparen före föryttringen upptäcker eller eljest känner till felet. Brott en-

ligt 13 § må, såvitt angår nu ifrågavarande förfarande, icke åtalas av annan än målsägande.

För det fall, att föryttrarens handlingssätt är utpräglat svikligt, såsom att det är förenat med verklig förfalskning av varan eller med bestämt oriktiga uppgifter vid föryttringen, kan straffbarhet inträda enligt 22 kap. 1 § *strafflagen*, där straffmaximum är fyra års straffarbete. Brott jämlikt sistsagda paragraf ligger under allmänt åtal.

Oavsett vilketdera av berörda båda lagrum, som må åberopas vid åtal med avseende på sådant förfaringssätt, som åsyftas i föreliggande motion, må vidare framhållas, att en vidlyftig och svår bevisning ofta torde vara ofrånkomlig. När förfarandet innefattar ett utökande av hudarnas värdelösa beståndsdelar, torde erfordras utredning i vad mån viktökningen på grund härav kan anses vara normal eller icke och, i fråga om saltmängd, större än som med hänsyn till hudarnas konservering kan vara försvarlig. Beträffande tillsättning av främmande ämnen torde lätt tvist kunna uppstå, huruvida dessa ämnen möjligen icke fylla en viss funktion vid konserveringen.

I de över föreliggande motion avgivna yttrandena har anförts, att de av motionären påtalade missförhållandena med avseende på beredningen av saluförda hudar och skinn torde komma att avhjälpas genom intresserade parter ingripande. Vid sådant förhållande finner utskottet åtgärder i ämnet från det allmännas sida ej nu påkallade. Samtidigt får utskottet erinra om att strafflagens ovanberörda lagrum i vissa fall torde kunna åberopas för att stävja och beivra ifrågavarande oegentligheter, även om därvid möta svårigheter i bevisningshänseende. Utskottet anser sig sålunda icke böra tillstyrka den av motionären begärda utredningen.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 220 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 april 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 54.